

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz istniejących potrzeb za rok 2023.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy t.j. z dnia 13 lutego 2024 r. (Dz.U. z 2024 r., poz. 177).

Art. 179. 1. w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na terenie gminy Stare Pole zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2023 r. Ośrodek realizował Uchwałę Rady Gminy w Starym Polu z dnia 05 sierpnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023. Głównym celem Programu jest stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, poprzez wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg działań na rzecz rodziny, zapobiegających powstawaniu sytuacji kryzysowych przeciwdziałających marginalizacji i degradacji społecznej.

1. Organizacja systemu wsparcia rodziny - zasady ogólne

Rodziny zamieszkujące na terenie gminy Stare Pole, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych są objęte wsparciem i pomocą, głównie przez instytucje działające na terenie gminy i powiatu. Praca z rodziną poprzedzona jest diagnozą sytuacji w rodzinie (zbieraniem informacji o środowisku wychowawczym dzieci, ich sytuacji szkolnej i zdrowotnej, problemach i dotychczasowych próbach ich rozwiązywania, stanie osobowym rodziny), analizą przyczyny kryzysu oraz opracowaniem przy współudziale pracownika socjalnego, asystenta rodziny i przedstawiciela rodziny planu pracy zmierzającego do rozwiązania sytuacji kryzysowej. Ponieważ trudności występujące w rodzinach bardzo często dotyczą kilku sfer jednocześnie, dlatego też oferowana pomoc odbywała się na wielu płaszczyznach.

Współpraca-interdyscyplinarna

Działania interdyscyplinarne na rzecz rodzin prowadzone były wspólnie z innymi instytucjami, mogącymi pomóc w rozwiązaniu problemu i dającymi możliwość udzielenia adekwatnej do istniejących potrzeb pomocy. Były to wspólne działania pracowników socjalnych, asystenta rodziny, policji, pedagogów szkolnych, kuratora sądowego /społecznego i zawodowego/, zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Działania były dostosowywane do potrzeb rodziny wymagającej wsparcia i tworzyły jednolity system, którego celem było skuteczne oddziaływanie na rodzinę.

2. Rola Asystenta rodziny w systemie wsparcia rodziny

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej asystent rodziny jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. W ramach realizacji Rządowego Programu Asystent Rodziny w 2023 r. Ośrodek pozyskał dotację z budżetu państwa w kwocie 11 789,55 zł.

Na wniosek pracowników socjalnych, asystent rodziny został przydzielony rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny jest kluczowa w niesieniu skutecznej pomocy i zapobieganiu negatywnym zjawiskom w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Asystent pracuje z rodzinami w ich domach, poznaje środowisko lokalne mające wpływ na relacje rodzinne, a jego czas pracy może być dopasowany do potrzeb rodziny (zadaniowy system czasu pracy).

W 2023 r. wsparciem asystenta rodziny objętych było 8 rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z 1 rodziną asystent rozpoczął współpracę na prośbę Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w Gdańsku, ponieważ po hospitalizacji małoletniego dziecka lekarz zaobserwował zaniedbania opiekuńcze ze strony rodziców. Z pozostałymi 6 rodzinami asystent kontynuował rozpoczętą wcześniej pracę. Jedna z rodzin złożyła rezygnację ze współpracy z asystentem rodziny, o czym został powiadomiony Sąd Rodzinny i dla Nieletnich. Liczba rodzin wymagających wsparcia, przypadająca na jednego asystenta rodziny odpowiada zapisom ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie ze wskazaniami ustawy liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

Asystent odwiedzał systematycznie wszystkie rodziny głównie w miejscu ich zamieszkania lub na prośbę rodzin spotykał się z nimi w biurze Ośrodka, kontaktował się też z członkami rodzin telefonicznie oraz uczestniczył w spotkaniach ustalanych wspólnie z pedagogiem na terenie Szkoły Podstawowej w Starym Polu. W 2023 r. dla rodzin zostały zorganizowane zajęcia *Szkoły dla Rodziców*, w których udział wzięło 7 rodzin. Ponieważ wiele matek samotnie wychowuje dzieci i nie ma możliwości uczestniczenia w tego typu warsztatach na terenie Malborka ze względu na trudności z dojazdem i zapewnieniem opieki dla dzieci, zajęcia odbywały się w sali GOKiS w Starym Polu w godzinach przedpołudniowych, kiedy dzieci przebywały w przedszkolu lub szkole.

Głównym celem zajęć było podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie w trudnych sytuacjach, pomoc w rozwiązaniu problemów rodziny, które mogłyby doprowadzić do konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Zdiagnozowane trudności występujące w rodzinach to:

- niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców i wynikające z tego zaniedbania, nieprawidłowe postawy wobec dziecka, brak zainteresowania rozwojem dziecka i jego potrzebami;
- niskie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego (nieumiejętność racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi, zaległości w opłatach, zadłużenia, brak lub niskie

umiejętności w zakresie remontów i napraw w mieszkaniu, nieprawidłowe nawyki żywieniowe, niskie umiejętności w zakresie dbania o czystość mieszkania);

- wyuczona bezradność;
- uzależnienia;
- bezrobocie wynikające najczęściej z braku kwalifikacji zawodowych lub niechęci do podjęcia pracy;
- samotne rodzicielstwo;
- zaburzenia zachowania i emocji u dzieci, ADHD;
- trudna sytuacja mieszkaniowa;
- przemoc;
- brak wsparcia ze strony rodziny;
- trudna sytuacja ekonomiczna;
- brak lub zaburzone kontakty z rodzinami i sąsiadami i pojawiające się na tym tle konflikty, a także niskie umiejętności rozwiązywania konfliktów;
- brak nawyku dbania o higienę;
- długotrwała choroba lub niepełnosprawność dzieci oraz dorosłych członków rodzin;
- wielodzietność (im większa liczebnie rodzina, tym większe problemy w budowaniu dobrych relacji/więzi rodzinnych);
- rodzina niepełna lub patchworkowa;
- niskie umiejętności realizowania spraw na rzecz domu i rodziny (załatwianie spraw urzędowych, korzystanie z przysługujących uprawnień).

Ponieważ problemy występujące w rodzinach zazwyczaj mają charakter złożony, dlatego praca asystenta rodziny zintegrowana była z różnymi instytucjami i osobami, które mogły pomóc w ich rozwiązaniu.

Osoby i podmioty, z którymi współpracował asystent:

- pracownicy socjalni OPS w Starym Polu;
- Przedszkole w Starym Polu;
- Poradnia Psychologiczna dla dzieci „AS” w Malborku;
- Gminna Komenda Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Punkt Konsultacyjny;
- kuratorzy sądowi ds. Rodzinnych i Nieletnich przy SR w Malborku;
- pedagog ze Szkoły Podstawowej w Starym Polu;
- psycholog ze Szkoły Podstawowej w Starym Polu;
- Dzielnicowy Posterunku Policji w Starym Polu;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Malborku.
- Położną środowiskową.
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku.
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie.
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Starym Polu.

Działania, które podejmował asystent rodzin:

- pedagogizacja rodziców (dostarczanie informacji o metodach, środkach wychowawczych, wspólne poszukiwanie rozwiązań problemów wychowawczych, modelowanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych);
- pomoc w zorganizowaniu warsztatów *Szkoły dla Rodziców*;
- motywowanie rodzin do realizacji wspólnie ustalonych celów;
- towarzyszenie w dążeniu do zmian;
- organizowanie pomocy rzeczowej dla rodzin (odzież, pościel, zabawki, meble);
- motywowanie rodziców do wykonania dzieciom badań w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej;
- pomoc w zarejestrowaniu członków rodzin do specjalistów;
- motywowanie rodzin do korzystania ze wsparcia psychologa;
- motywowanie dzieci/nieletnich do systematycznego realizowania obowiązku szkolnego i uczenia się;
- motywowanie do utrzymywania stanu zdrowia dorosłych członków rodziny i dzieci na optymalnym poziomie; motywowanie kobiet do wizyt kontrolnych w poradniach ginekologicznych;
- pomoc w pisaniu wniosków, pozwów do Sądu, w uzupełnianiu dokumentacji i załatwianiu spraw urzędowych;
- wsparcie psychologiczno-emocjonalne (okazywanie empatii, akceptacji, stwarzanie okazji do bezpiecznego rozładowania napięcia emocjonalnego, wysłuchanie, pozwolenie na wyrażenie emocji);
- dostarczanie informacji dot. sposobów i miejsc spędzania czasu wolnego z dziećmi;
- rozmowy z członkami rodziny na temat zdrowego trybu życia – zdrowego odżywiania, ruchu;
- zwiększanie poczucia wartości, samodzielności, sprawczości;
- zachęcanie do zdrowego odżywiania; uczenie robienia syropów np. z ziół ;
- mobilizowanie rodzin do dbania o porządek i czystość w mieszkaniu;
- rozmowy nt dbania o higienę osobistą;
- pomoc w zwiększeniu zasobów finansowych rodziny (podwyższenie alimentów, zasiłek pielęgnacyjny, dodatek mieszkaniowy);
- wsparcie informacyjne (dostarczanie informacji nt ofert wsparcia i pomocy rodzinie w miejscu zamieszkania i na terenie powiatu);
- poradnictwo prawne (szczególnie w zakresie prawa rodzinnego);
- podniesienie świadomości w zakresie planowania rodziny;
- motywowanie do spłaty zadłużenia za media (śmieci, czynsz);
- konsultacje z pracownikami innych instytucji służące wymianie informacji w sprawach dotyczących rodziny lub wsparciu w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dzieci wymagających czynności zaradczych lub interwencyjnych.

Każdą sytuację rodziny Asystent Rodziny rozpatruje indywidualnie i poświęca dużo czasu na rozmowy z członkami rodzin, aby poznać przyczyny problemów, zapoznać się z historią rodziny, jej korzeniami, marzeniami poszczególnych członków.

Większość rodzin, którym został przydzielony asystent starało się na miarę swoich możliwości współpracować w celu przezwyciężenia swojej trudnej sytuacji życiowej.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również: współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Jako gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ze środków własnych gminy poniesione zostały wydatki na dopłatę do 4 rodzin zastępczych w łącznej kwocie 19 111,28 zł. Asystent rodziny współpracował z 1 rodziną, której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej. W przypadku pozostałych rodzin asystent nie miał możliwości pracy z rodzicami biologicznymi dziecka, między innymi z tego powodu, że rodzice biologiczni dziecka nie zamieszkują na terenie gminy Stare Pole.

3. Placówki-wsparcia-dziennego

Na terenie gminy brak jest placówek wsparcia dziennego działających na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W Szkole Podstawowej prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne dla uczniów Szkoły Podstawowej. Zajęcia są finansowane ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W zajęciach uczestniczą dzieci, u których zaobserwowano zaburzenia zachowania utrudniające kontakty społeczne i będące przyczyną niepowodzeń szkolnych. W 2023 roku odbyły się 82 godziny zajęć dla 16 dzieci w I semestrze i 15 dzieci w II semestrze.

Na terenie gminy prowadzone są również zajęcia pozalekcyjne przez Gminny Ośrodek Kultury i Sportu oraz Gminną Bibliotekę. Zajęcia adresowane są do dzieci i młodzieży z terenu gminy i są całkowicie bezpłatne do dyspozycji dzieci po lekcjach pozostają również świetlice wiejskie.

4. Rodziny wspierające

Na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające - brak jest w środowisku zainteresowania tą formą działania. Ośrodek Pomocy Społecznej podjął działania w celu angażowania rodzin wspierających poprzez opublikowanie ogłoszenia o naborze i przekazywania informacji bezpośrednio do środowiska lokalnego za pośrednictwem asystenta rodziny i pracowników socjalnych. W przypadku konieczności zorganizowania dodatkowego wsparcia rodzinie pracownicy socjalni wspólnie z asystentem rodziny będą starali się organizować pomoc najbliższego sąsiedztwa.

5. Zapewnienie przez gminę rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

Na terenie gminy Stare Pole działała punkt konsultacyjny, w którym rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych mogły znaleźć specjalistyczną pomoc. Ponadto w Szkole Podstawowej w Starym Polu wsparcia udzielał pedagog szkoły oraz psycholog. W razie

konieczności rodziny kierowane były też do innych placówek poradnictwa specjalistycznego działających na terenie powiatu, m.in. do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Malborku. Poradni Psychologicznej dla dzieci AS. Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny prowadzili działania informacyjno - edukacyjne dla rodzin przeżywających trudności, które wymagają wsparcia specjalistycznego.

6. Potrzeby

Niniejsze sprawozdanie ma również na celu określenie potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Podsumowując powyższe, należy stwierdzić, iż niezbędnym działaniem profilaktycznym **jest zwiększenie dostępu do nieodpłatnych porad specjalistycznych oraz dalsza możliwość korzystania z pomocy asystenta rodziny**. Zatrudnianie asystenta rodziny i tworzenie systemu specjalistycznego wsparcia w perspektywie czasowej przyniesie wymierne korzyści, gdyż praca z rodziną może mieć wpływ na ograniczenie liczby dzieci trafiających do systemu pieczy zastępczej oraz na wzmocnienie funkcji rodziny.

Stare Pole dnia 18.03.2024 r.

Sporządziła:

Gabriela Żurawska

Kierownik GOPS Stare Pole